

Česká republika
USNESENÍ
Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodl v plénu složeném z předsedy soudu Pavla Rychetského a soudců Ludvíka Davida, Jaroslava Fenyka, Josefa Fialy, Jana Filipa, Jaromíra Jirsy, Tomáše Lichovníka, Vladimíra Sládečka, Radovana Suchánka, Pavla Šámala, Kateřiny Šimáčkové, Vojtěcha Šimíčka (soudce zpravodaj), Milady Tomkové a Jiřího Zemánka o ústavní stížnosti stěžovatele Lukáše K. (jedná se o pseudonym) proti „jinému zásahu orgánu veřejné moci“,

t a k t o :

Ústavní stížnost se odmítá.

O d ů v o d n ě n í :

1. Stěžovatel brojí ústavní stížností proti usnesení vlády České republiky ze dne 30. 9. 2020 č. 957 (č. 391/2020 Sb.), kterým vyhlásila na dobu od 00:00 hodin dne 5. 10. 2020 na dobu 30 dnů z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru na území České republiky nouzový stav, a dále proti usnesení vlády České republiky ze dne 30. 9. 2020 č. 958 (č. 392/2020 Sb.) o přijetí krizového opatření. Petitem svého návrhu se stěžovatel domáhá vyslovení konstatování, že vláda citovaná usnesení vydala bez splnění podmínek podle čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, a tím neústavně zasáhla do jeho základních práv a svobod. Stěžovatel rovněž požaduje, aby Ústavní soud vyslovil porušení čl. 1, čl. 2 odst. 2 a 3 a čl. 26 odst. 1 a 3 Listiny základních práv a svobod a čl. 8 odst. 1 a 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, a zakázal vládě, Ministerstvu zdravotnictví, ministerstvům a dalším státním orgánům České republiky pokračovat v porušování těchto práv, k němuž dochází „v důsledku jejich činnosti i nečinnosti v souvislosti s výskytem koronaviru“.

2. Ústavní stížnost byla posouzena plénem Ústavního soudu podle čl. 1 odst. 2 ve spojení s čl. 1 odst. 1 písm. c) rozhodnutí pléna Ústavního soudu ze dne 25. 3. 2014 č. Org. 24/14 o atrahování působnosti, publikovaného jako sdělení Ústavního soudu č. 52/2014 Sb., podle kterého si plénum vyhrazuje rozhodování v případech, kdy je účastníkem řízení nebo vedlejším účastníkem řízení vláda.

3. Ústavní soud nejprve zkoumal, zda byly splněny procesní podmínky řízení před Ústavním soudem.

4. Návrh byl podán stěžovatelem, který je advokátem a nemusí být proto zastoupen advokátem jiným [viz stanovisko pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS-st. 42/15 ze dne 8. 10. 2015, č. 290/2015 Sb. (ST 42/79 SbNU 637); veškerá judikatura zdejšího soudu je dostupná na <http://nalus.usoud.cz>].

5. Ústavní soud dále přistoupil k posouzení toho, zda je příslušný k projednání ústavní stížnosti, zda je stěžovatel osobou oprávněnou k podání návrhu a zda se jedná o návrh přípustný.

6. K tomu je třeba nejprve uvést, že stěžovatel koncipoval ústavní stížnost jako tzv. zásahovou, takže po Ústavním soudu nepožaduje zrušení konkrétních rozhodnutí (či opatření), nýbrž vyslovení neústavnosti činnosti či nečinnosti shora označených státních orgánů a porušení svých základních práv, zákazu pokračovat v jejich porušování a příkazu plnit pozitivní i negativní závazky státu vyplývající z ústavního pořádku.

7. Ústavní soud - přes zvolenou koncepci podané ústavní stížnosti - uvádí, že i pokud by stěžovatel navrhoval zrušení obou shora citovaných usnesení vlády, nebyly by splněny zákonem stanovené podmínky řízení.

8. V případě usnesení vlády o přijetí krizového opatření se totiž jedná o právní předpis *sui generis*. K podání ústavní stížnosti požadující jeho zrušení bez předchozí aplikace konkrétně vůči stěžovateli proto stěžovatel není oprávněn [§ 43 odst. 1 písm. c) zákona o Ústavním soudu; srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 4. 2020 sp. zn. Pl. ÚS 8/20], jelikož jedinou možností, kdy může stěžovatel podat návrh na zrušení právního předpisu, představuje postup podle § 74 cit. zákona – tzn. stěžovatel musí podat akcesorický návrh na zrušení právního předpisu spolu s ústavní stížností, přičemž uplatněním tohoto právního předpisu nebo jeho jednotlivých ustanovení nastala skutečnost, která je předmětem ústavní stížnosti. Nic takového se však ve věci stěžovatele zjevně nestalo a netvrdí to ani stěžovatel samotný.

9. Ohledně usnesení vlády, kterým byl vyhlášen nouzový stav, Ústavní soud v právě odkazovaném usnesení sp. zn. Pl. ÚS 8/20 konstatoval, že se jedná o *ad hoc* rozhodnutí, které nemá právně normativní obsah (bod 25), představuje primárně akt vládnutí politického charakteru a Ústavní soud by ho mohl zrušit jen v případě, byl-li by v rozporu se základními principy demokratického právního státu a znamenal-li by změnu podstatných náležitostí demokratického právního státu (bod 27).

10. Z obsahu předmětného usnesení vlády však ještě nevyplývá nic, čím by mohlo být zasaženo do základních práv stěžovatele, neboť se jím „pouze“ otevírá prostor pro vydávání dalších - a tentokrát již konkrétních - opatření. Obsahem usnesení je totiž (I.) nařízení krizových opatření, jejichž konkrétní provedení stanoví vláda samostatným usnesením, (II.) uložení povinnosti předsedovi vlády řídit a koordinovat úkoly podle bodu I. a členům vlády požádat vládu o předchozí souhlas k opatřením souvisejícím s vyhlášeným nouzovým stavem, a (III.) stanovení toho, že subjekty kritické infrastruktury mohou určit kritické zaměstnance, jejichž přítomnost na pracovišti je nezbytná. V dalším toto usnesení pouze konstatuje, že dosavadní mimořádná opatření Ministerstva zdravotnictví nejsou tímto vyhlášením nouzového stavu dotčena a předseda vlády je pověřen informovat Poslaneckou sněmovnu o vyhlášení nouzového stavu.

11. Rovněž v tomto případě by proto stěžovatel nebyl aktivně legitimován k podání návrhu na zrušení usnesení vlády o vyhlášení nouzového stavu, jelikož jeho obsahem není nic konkrétního, co teprve by případně mohlo porušovat ústavně zaručená základní práva stěžovatele.

12. Ústavní soud dále uvádí, že ústavní stížnost slouží k ochraně před zásahem orgánu veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod stěžovatele [čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy]. Tento zásah do základních práv stěžovatele však musí být „osobní, aktuální a bezprostřední“ („*selbst, gegenwärtig, unmittelbar*“, srov. např. SACHS, M.

Verfassensprozessrecht. 4. vyd., Tübingen: Mohr Siebeck, 2016, str. 155), a to i v případě, kdy je tímto tvrzeným zásahem právní předpis (srov. shora bod 8). Právní úprava řízení o ústavní stížnosti nezná tzv. *actionem popularis*, kdy může návrh podat i někdo, koho se zásah orgánu veřejné moci *bezprostředně* nedotýká, tzn. není dána možnost podat ústavní stížnost, nedojde-li k bezprostřednímu porušení základních práv navrhovatele vůbec nebo pouze obecně, tj. nekonkrétně, nebo neindividualizovaně [viz již usnesení ze dne 8. 12. 1994 sp. zn. II. ÚS 178/94 (U 22/2 SbNU 259)]. Z uvedeného rovněž vyplývá, že mezi napadeným rozhodnutím a tvrzeným porušením základních práv musí existovat jasný příčinný vztah - *causalita*. Není totiž úkolem Ústavního soudu přezkoumávat činnost či nečinnost orgánů veřejné moci v obecné rovině, natož se k ní pouze v obecné či dokonce politické rovině vyjadřovat, jak ovšem stěžovatel s ohledem na obsah podaného návrhu ve svém důsledku požaduje, když petitem navrhuje konstatování porušení svých základních práv vládou, Ministerstvem zdravotnictví a dalšími (blíže neoznačenými!) státními orgány a vyslovení zákazu v porušování těchto práv pokračovat.

13. Právě zmiňovaná podmínka individuálnosti, aktuálnosti a bezprostřednosti zásahu do ústavně zaručených práv stěžovatele však v nyní posuzované věci splněna nebyla a stěžovatel to ostatně ani netvrdí. Podstata jím uplatněné argumentace je totiž v převažujícím rozsahu značně obecná, když kritizuje např. chaotičnost prováděných opatření, nedostatečnou kontrolu vlády ze strany Poslanecké sněmovny, zásadně odmítá distanční výuku svých dětí, relativizuje rizika nemoci COVID-19 a tvrdí, že je porušováno jeho právo na život v demokratickém státě. Za dostatečně konkrétní ve shora uvedeném smyslu Ústavní soud nepokládá ani tvrzení o zásahu do práva na výkon advokacie a svobody podnikání a další námitky ohledně potenciálních omezení, daných např. tím, že bez nasazené roušky stěžovatel (zřejmě) nebude ošetřen, anebo že nemůže realizovat svoji potřebu kulturního života.

14. Platí-li proto, že napadené usnesení o vyhlášení nouzového stavu nelze s ohledem na jeho obsah považovat za rozhodnutí, které by bylo svým obsahem způsobilé osobně, aktuálně a bezprostředně zasáhnout do ústavních práv stěžovatele, stěžovatel není ani aktivně legitimován k podání návrhu na vyslovení jeho protiústavnosti, a to i bez požadavku jeho kasace.

15. Ve vztahu k napadenému usnesení vlády o přijetí krizového opatření pak Ústavní soud uvádí, že není-li stěžovatel aktivně legitimován k podání návrhu na jeho zrušení (neboť se jedná o právní předpis), nelze tento procesní deficit obejít tím, že by byl oprávněn k podání návrhu směřujícímu proti němu jako jinému zásahu orgánu veřejné moci s požadavkem na konstatování jeho protiústavnosti. Jak se podává z ustálené judikatury Ústavního soudu [poprvé viz usnesení ze dne 25. 7. 1994 sp. zn. I. ÚS 92/94 (U 15/2 SbNU 233)], „za zásah orgánu veřejné moci, jímž je porušeno základní právo občana, nelze považovat legislativní činnost, jakož i vydání obecně závazného předpisu ústředního orgánu státní správy, v mezích jeho pravomoci a působnosti, a to ani v tom případě ne, když jeho ustanovení porušují základní právo občana.“

16. Lze tak učinit závěr, že v nyní posuzované věci stěžovatel není aktivně legitimován k napadení blíže specifikovaných (a dalších, konkrétně nevymezených) zásahů státních orgánů, jelikož ani netvrdí konkrétní reálný a nikoliv pouze potenciální zásah do svých práv a zůstává v čistě obecné úrovni argumentace. Nejde proto o věcně projednatelný návrh na zahájení soudního řízení, v rámci kterého by Ústavní soud mohl zkoumat tvrzené porušení ústavně zaručených základních práv stěžovatele, nýbrž daleko více

o vyslovení občanského postoje stěžovatele a o polemiku s postupem exekutivních orgánů v době nouzového stavu a v souvislosti s ním. K podání takto koncipovaného návrhu však stěžovatel, jakožto fyzická osoba, není v řízení o ústavní stížnosti aktivně legitimován.

17. Za této situace Ústavní soud z výše uvedených důvodů ústavní stížnost odmítl jako návrh podaný někým zjevně neoprávněným [§ 43 odst. 1 písm. c) zákona o Ústavním soudu].

P o u ě n í : Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 3. listopadu 2020

Pavel Rychetský
předseda soudu